

Однак, з метою уникнення декларативного характеру зазначених правових норм доцільно було б поєднати вимоги цих двох законів закріпивши законодавчо положення про те, що частка соціальної реклами природоохоронного спрямування не може складати менше ніж 15 відсотків від ефірного часу, друкованої площі, відведених для соціальної реклами.

*Федчишин Д. В.
аспірант кафедри земельного та аграрного права
Національний університет «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ ЗАБУДОВИ В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

У межах міст важливе значення мають землі, які використовуються під забудову. Вони займають центральне місце серед земель, що знаходяться в межах населених пунктів, адже на їх території розташовуються жилі будинки, будівлі та споруди адміністративних, торгових, культурних, комунально-побутових підприємств, установ та організацій і, крім того, проживає більша частина населення країни. Чинний ЗК України виділяє таку категорію земель як землі житлової та громадської забудови. громадської забудови.

Згідно зі статтею 38 ЗК до земель житлової та громадської забудови належать земельні ділянки в межах населених пунктів, що використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального користування[1]. Ці землі призначені для зведення будівель і споруд та їх наступного обслуговування.

Землі цієї категорії з огляду на їх цільове призначення є просторово-територіальною основою життєдіяльності міського населення. Ці землі слугують для розміщення та обслуговування різноманітних об'єктів забудови, а також об'єктів загального користування. Так, до земель даної категорії відносять не лише земельні ділянки, що використовуються для розміщення житлової забудови, громадських будівель і споруд, інших об'єктів загального

користування, а й ті, що заняті під об'єктами їх інфраструктури, а отже мають забезпечувати оптимальну експлуатацію цих об'єктів.

Землі громадської забудови відіграють визначальну роль у функціонуванні міст, сіл, селищ. До об'єктів громадської забудови, зокрема, відносять об'єкти соціально-культурного та культурно-побутового призначення, серед яких можна назвати заклади освіти та фізкультурно-спортивні споруди, установи охорони здоров'я та соціального забезпечення тощо. Характерною рисою об'єктів соціально-культурного та комунально-побутового призначення є те, що вони розташовуються в основному в межах житлової забудови.

Останнім часом спостерігається тенденція зростання чисельності міського населення. Землі громадської забудови, знаходячись лише в межах населених пунктів, підпадають під значне екологічне, соціальне та економічне навантаження. В таких умовах на перший план виходять територіально-просторові виміри у житті суспільства. На їх основі була розроблена ідея сталого розвитку різних територій Землі, в тому числі і сталого розвитку населених пунктів. Концепція сталого розвитку територій містить три основні компоненти: економічний, екологічний і соціальний. Вперше ідея сталого розвитку була задекларована в 1980 році у «Всесвітній стратегії охорони природи». Пізніше в 1984 році, керуючись ідеєю сталого розвитку, почала діяти Міжнародна комісія з навколишнього середовища і розвитку. Ця Комісія поставила завдання перед суспільством про розробку Концепції нової моделі суспільного розвитку. В результаті в 1992 році в відбулася Конференція ООН з навколишнього природного середовища і розвитку, по результатам якої було прийнято «Декларацію Ріо» і проголошено принцип суспільного розвитку на майбутнє – принцип сталого розвитку суспільства. Також, на цій Конференції було створено Комісію сталого розвитку ООН[2]. В подальшому було прийнято чимало міжнародних нормативно-правових актів, які деталізували концепцію сталого розвитку територій Землі і, в першу чергу, міст, як основних центрів найбільш активної і постійної життєдіяльності суспільства.

Щодо самого поняття «сталий розвиток територій» то з цього приводу існує багато різноманітних точок зору. Так, в наукових колах сталим розвитком називають керований розвиток, при якому обираються оптимальні, прогнозовані моделі максимального збереження довкілля, пам'яток архітектури, історія, урбанізації в умовах інтенсивного економічного розвитку суспільства[3]. Уявляється слушною думка про те, що втілення концепції сталого розвитку виявляє себе у прагненні загальносвітової та європейської спільноти забезпечити збалансований розвиток цивілізації.

Слід зазначити, що в Україні діє Концепція сталого розвитку населених пунктів, затверджена Постановою Верховної Ради України від 24.12.1999 р. Концепція сталого розвитку населених пунктів (далі - Концепція) визначає основні напрями державної політики щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів, правові та економічні шляхи їх реалізації. Концепція є основою для розроблення відповідних нормативно-правових актів і програм соціально-економічного розвитку населених пунктів. Положення Концепції відповідають принципам, проголошеним в Порядку денному на XXI століття, у заключних документах Конференції ООН з населених пунктів (ХАБІТАТ-II), яка відбулася в 1996 році у м. Стамбул (Туреччина).

Відповідно до Концепції сталий розвиток населених пунктів – це соціально, економічно і екологічно збалансований розвиток міських і сільських поселень, спрямований на створення їх економічного потенціалу, повноцінного життєвого середовища для сучасного та наступних поколінь на основі раціонального використання ресурсів (природних, трудових, виробничих, науково-технічних, інтелектуальних тощо), технологічного переоснащення і реструктуризації підприємств, удосконалення соціальної, виробничої, транспортної, комунікаційно-інформаційної, інженерної, екологічної інфраструктури, поліпшення умов проживання, відпочинку та оздоровлення, збереження та збагачення біологічного різноманіття та культурної спадщини.[4]

На сьогодні розвиток населених пунктів України характеризується значними відмінами в рівнях їх соціально-економічного розвитку,

неузгодженістю ряду законодавчих та нормативно-правових актів і містобудівним законодавством, недостатньо чітко визначеною загальнодержавною стратегією. Спостерігається тенденція збільшення загальної площі територій населених пунктів. При цьому землі використовуються нерационально. Значні площі зайняті під складування відходів виробництва (відвальними породами) тощо. Здебільшого неефективно використовуються землі, відведені під об'єкти промисловості, транспорту, енергетики, а також землі рекреаційного призначення. Через недостатність коштів державного та місцевих бюджетів майже припинено розроблення і коригування генеральних планів населених пунктів, іншої містобудівної документації, яка є основою для вирішення питань щодо забезпечення рационального використання територій.

Застосування Концепції щодо земель громадської забудови передбачає обмеження використання ресурсів і застосування оптимальних екологічних, матеріалозберігаючих та енергозберігаючих технологій, здійснення рациональної утилізації та вторинної переробки відходів. Тільки науково обгрунтовані, екологічно вивірені правила життєдіяльності та господарської діяльності на землях громадської забудови, а також високий рівень «правової культури» стосовно використання цих земель зможуть забезпечити права нинішніх та майбутніх поколінь на екологічно безпечне середовище і збереження пам'яток природи, історії та культури. Країни ж з низьким рівнем правової культури та правосвідомості, до яких належить і Україна, лише декларують положення міжнародних актів сталого розвитку міст, але не виконують їх у на практиці. Яскравим прикладом цього є столиця України – Київ – одне з «найзеленіших» міст Європи в 20 сторіччі, а зараз – найзабрудненіша столиця Європи. В місті знищено багато історичних будівель, швидкими темпами здійснюється забудова узбережжя Дніпра, а також історичної частини міста, ігноруються правила екологічної безпеки. Все це є джерелом екологічної, економічної та соціальної загрози розвитку не лише Києва, а й усієї країни. Тому слід від декларування принципів сталого розвитку населених пунктів переходити до їх практичного застосування.

Використана література:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. №2768-III // Відом. Верхов. Ради України. – 2002. - №3-4 – Ст. 27.
2. Борщук Є.М. Роль ООН у формуванні Концепції сталого розвитку / Є.М. Борщук // Науковий вісник. – вип. 16.5. – 2006.
3. Шевчук В.Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку / Шевчук В.Я. – К.: Голспринт. – 2006.
4. Концепція сталого розвитку населених пунктів, затверджена Постановою Верховної Ради України від 24.12.1999 р

*Котеньов О.Г.
здобувач кафедри екологічного права
Національного університету «Юридична
академія України імені Ярослава Мудрого»*

ЩОДО ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРИНЦИПІВ ПРАВА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Основу правового регулювання будь-якої сфери людської діяльності складають правові принципи – основні засади побудови самої системи правового регулювання тієї чи іншої сфери. Не є виключенням у цьому сенсі і галузь екологічного права в цілому, та права природокористування зокрема. Розробка, юридичне закріплення та чітке виконання і дотримання принципів права природокористування є запорукою сталості, ефективності та раціональності природокористування.

Водночас, питання нормативно-правового закріплення принципів права природокористування далеке від досконалого вирішення. Однією з виявлених в процесі дослідження проблем є відсутність послідовного та належного закріплення в окремих природоресурсних нормативних актах загальногалузевих принципів охорони навколишнього природного середовища, серед яких є такі, що відносяться до принципів природокористування.

Так, ст. 3 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» містить перелік основних принципів в галузі охорони довкілля. Зрозуміло, що вичерпним цей перелік не може бути, але як основа може і повинен використовуватися в подальшому при розробці галузевого